

Sygn. akt IIIU 39/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2015 r.

<i>Sąd Okręgowy</i>	<i>w O.</i>	<i>Wydział III</i>
<i>Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych</i>		

w składzie:

Przewodniczący: SSO Teresa Suchcicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Laskowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 lipca 2015 r. w O.

sprawy z odwołania T. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania T. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 2 grudnia 2014 r. **znak** (...)

orzeka:

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje T. P. (1) prawo do emerytury pomostowej począwszy od 8 października 2014r.;
- stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

T. P. (1) wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 02.12.2014r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury pomostowej. Domagał się zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w charakterze sanitariusza w Domu Pomocy Społecznej w O.. Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie Oddział ZUS w P. Inspektorat w O. wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy podniósł, że odwołujący udokumentował 37 lat, 4 miesiące i 15 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 12 dni okresów nieskładkowych, tj. łącznie 38 lat, 2 miesiące i 27 dni. Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach

Oddział ZUS zaliczył odwołującemu okres pracy w Domu Pomocy Społecznej O. od 16.08.1984r. do 15.12.1992r. i od 01.12.1998r. do 31.12.2008r., tj. łącznie 17 lat, 9 miesięcy i 25 dni.

W okresie od 01.01.2009r. do 20.04.2011r. odwołujący nadal był zatrudniony w Domu Pomocy Społecznej w O. na stanowisku sanitariusza, jednakże stanowisko to nie zostało zakwalifikowane przez płatnika składek do wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (zaświadczenie z dnia 14.07.2014r., karta 65 akt).

Zdaniem ZUS odwołujący T. P. (1) po 31.12.2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym samym nie spełnione zostały wszystkie warunki określone w art.4 ww. ustawy pomostowej.

Odwołujący nie spełnił także warunków określonych w art.4 w zw. z art.49 ustawy o emeryturach pomostowych. Odwołujący udowodnił wprawdzie ponad 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, jednakże nie była to praca wymieniona w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych (za wyjątkiem okresu pracy od 16.08.1984r. do 30.09.1990r. tj. przez okres 6 lat, 1 miesiąc i 16 dni zgodnie z zaświadczeniem płatnika składek z dnia 14.07.2014r., karta 59 akt). Tym samym nie udowodniony został przez odwołującego co najmniej 15 letni okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 ww. ustawy.

Biorąc powyższe pod uwagę, Oddział ZUS ustalił, że odwołujący T. P. (1) nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej, dlatego też decyzją z dnia 02.12.2014r. odmówiono mu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. P. (1), urodzony w dniu (...), złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w P. w dniu 23.09.2014r. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W dniu 08.10.2014r. odwołujący ukończył 60 lat. Nie jest członkiem OFE. Udowodnił 37 lat, 4 miesiące i 15 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 12 dni okresów nieskładkowych, tj. łącznie 38 lat, 2 miesiące i 27 dni stażu pracy.

Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach zgodnie z art. 4 ustawy pomostowej zaliczono okres od: 16.08.1984r. – 15.12.1992r. i 01.12.1998r. – 31.12.2008r. – tj. 17 lat, 9 miesięcy i 25 dni.

ZUS odmówił przyznania emerytury pomostowej na podstawie:

- art. 4 - ponieważ uznał, że T. P. (1) po dniu 31.12.2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych;

- art. 49, ponieważ uznał, że T. P. (1) na dzień 01.01.2009r. nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

[okoliczności bezsporne, vide wniosek k: 1-5, karta przebiegu zatrudnienia k. 89 a.e., decyzja dnia 02.12.2014r. – k. 91 akta ZUS]

W okresie od 16.08.1984r. do 20.04.2011r. T. P. (1) zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Domu Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe (...) ze Schorzeniami Układu Nerwowego w O. (dawna nazwa to Państwowy Dom Pomocy Społecznej).

Ze Statutu Domu Pomocy Społecznej wynika, że przeznaczony jest dla osób dorosłych obojga płci ze schorzeniami układu nerwowego, nie wymagających leczenia szpitalnego, u których starość, przewlekła choroba lub ciężkie kalectwo spowodowały konieczność zapewnienia im poza ogólną opieką – opiekę psychiatryczną – par. 4 dawnego Statutu. Ze Statutu, stanowiącego Załącznik do Uchwały nr XXXVI/282/06 Rady Powiatu w P. z dnia 30.06.2006r. wynika, że

dom jest dla osób przewlekle psychicznie chorych, liczba mieszkańców do 250 - §3, zaś wg 8§ pkt 5 ust. 1 w bloku A i B –parterze są zespoły opiekuńczo – medyczne.

Dom Pomocy Społecznej podzielony został na 4 bloki, A – gdzie pracował T. P. (1) - to przewlekle chorzy i leżący, B- częściowo leżący, C i D - to chodzący. Trafiły tam dorosłe osoby z gminy M., K., a nawet z W.. Byli to tzw. trudni pacjenci, chorzy psychicznie i najczęściej zaniedbani także pod względem fizycznym. Zadaniem ośrodka było doprowadzić ich do lepszego stanu. Organizowano zajęcia rehabilitacyjne, terapię zajęciową, wyjścia na spacer, świetlice i do kaplicy. Do terapii zajęciowej przeznaczono 8 sal.

W początkowym okresie zatrudnienia, tj. od dnia 16.08.1984r. do dnia 30.09.1990r. odwołujący się zajmował formalnie stanowisko opiekuna, w okresach: 01.10.1990r. do 15.12.1992r. i 01.12.1998r. – 20.04.2011r. - stanowisko sanitariusza, takie też stanowiska widnieją w umowie o pracę z dnia 16.08.1984r. i w angażach z danych lat. Odwołujący się pracował w bloku z tzw. trudnymi pacjentami, przewlekle chorymi, leżącymi.

Z zakresu czynności T. P. (1) na stanowisku opiekuna z dnia 30.08.1984r. wynikało, iż do jego podstawowych obowiązków należało m.in. czuwanie nad bezpieczeństwem pensjonariuszy, obserwacja ich stanu zdrowia, pomoc przy roznoszeniu posiłków, pomoc przy karmieniu, wykonywanie innych poleceń pielęgniarek i przełożonych. Do pozostałych obowiązków odwołującego się należała zmiana pościeli, przebieranie pensjonariuszy, pomoc przy higienie osobistej, budzeniu, kąpaniu, czesaniu, karmieniu, wyprowadzaniu na spacer i doprowadzeniu na zajęcia, np. manualne, rehabilitację, muzykoterapię, relaksacyjne, do lekarza. Odwołujący się pomagał także przy opatrunkach, gdyż była zatrudniona tylko jedna pielęgniarka. Sanitariuszy zatrudnionych było od 4 – 5.

W latach 1983- 2003 dyrektorem (...) był S. K., wówczas do (...) przybywało coraz więcej pensjonariuszy: na początku było 45 mieszkańców, podczas jego zatrudnienia ich liczba wzrosła do 200, a teraz jest około 300.

Od 1982r. opiekunem w (...) był J. M., który w 1996r. awansował na zastępcę dyrektora, a w 2007r. – na dyrektora (...). Jako opiekun pracował obok T. P. (1). Obaj pomagali w podstawowych czynnościach życiowych pensjonariuszy np. przewrócić się na bok, czy usiąść na wózek. Pomagali przy budzeniu, karmieniu, toalecie, w wyjściach na spacer, rozprowadzeniu pacjentów na terapię, czy do kaplicy, przygotowaniu do kolacji i do snu.

Od 1982r. w (...) w O. zatrudniona jest T. P. (2), od 1995r. pracuje w kadrach.

W związku ze zmianą przepisów w dniu 15.05.1986r. T. P. (1) otrzymał od pracodawcy pismo, w którym poinformowano go, że opiekun w domu pomocy społecznej powinien posiadać co najmniej średnie wykształcenie ogólnokształcące, lub inne równorzędne. W związku z tym zobowiązano odwołującego się do podjęcia nauki w roku szkolnym 1986- 1987 wskazując, że nie będzie mógł zajmować tego stanowiska bez uzyskania wykształcenia.

W okresie 01.10.1990r. do 15.12.1992r. i 01.12.1998r. – 20.04.2011r. T. P. (1) zajmował formalnie stanowisko sanitariusza, jednak pomimo zmiany stanowiska, wykonywał te same czynności, co na stanowisku opiekuna.

Zakres czynności sanitariusza, przedstawiony T. P. (1) w dniu 01.12.1998r. to, m.in. obsługa chorych, utrzymanie w czystości łóżka, stolików przy- łóżkowych, pomieszczeń, pomaganie pokojowym przy kąpieli mieszkańców oraz przy toaletach porannych, dostarczanie brudnej bielizny do pralni oraz odbiór po wypraniu, pomoc w przygotowaniu mieszkańców do przewozu do szpitali, badań lekarskich, itp. oraz opieka w czasie podróży i w trakcie wycieczek i innych zadań, pomoc pielęgniarce przy obsłudze mieszkańców, doprowadzenie w godzinach przewidzianych w regulaminie do należytej czystości i porządku sal, pomieszczeń mu przydzielonych, wietrzenie sal, zmiana bielizny pościelowej i osobistej mieszkańców, udzielanie pomocy chorym przy zaspakajaniu potrzeb fizjologicznych, czuwanie nad bezpieczeństwem mieszkańców, roznoszenie posiłków oraz pomaganie pielęgniarce przy karmieniu.

W dniu 14.12.1992r. T. P. (1) ukończył kurs palacza kotłów CO, zaś od dnia 16.12.1992r. powierzono mu stanowisko palacza kotłów parowych i wodnych. Stanowisko to zajmował do czasu likwidacji stanowiska w związku z modernizacją kotłowni, tj. do dnia 30.11.1998r. Od dnia 01.12.1998r. ponownie został sanitariuszem.

W dniu 14.01.2010r. odbyło się zebranie, na którym sporządzono wykaz stanowisk, na których praca uznawana jest za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w myśl ustawy o emeryturach pomostowych. Członkowie komisji zapoznawali się z poradnikiem opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia, Centralny Instytut Ochrony Pracy i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Do wykazu uwzględniano osoby, które mają bezpośrednią opiekę nad mieszkańcem (opiekunowie, instruktorzy terapii, pielęgniarzy, rehabilitanci, technicy fizjoterapii) - gdzie podstawowym zadaniem jest opieka nad mieszkańcem. Do takich stanowisk nie zaliczono stanowiska sanitariusza.

Zdaniem B. Ł. (od 2008r. – zastępca dyrektora, od 2014r. – dyrektor) i T. P. (2) – członków Komisji, sanitariusz wykonywał te czynności, ale także sprzątał, gdyż głównym jego obowiązkiem było utrzymanie czystości. Razem z pielęgniarkami i opiekunami czasem wyjeżdżał z mieszkańcem. Do wykazu wpisano stanowisko opiekuna, do którego obowiązków należało zajmowanie się pensjonariuszem, i który jest odpowiedzialny za jego wyjścia, natomiast stanowisko sanitariusza uznano za związane głównie ze sprzątnięciem. W praktyce jednak i sanitariusz zajmował się bezpośrednio chorym, karmił, mył, w razie potrzeby dowoził do szpitala.

W (...) zatrudniona była w latach 1989 – 2009 T. M. (1) jako pielęgniarka oddziałowa. W (...) było wtedy około 200 osób, pracowała na oddziale z chorymi psychicznie, w tym leżącymi i poruszającymi się na wózkach. Gdy została zatrudniona, odwołujący się zajmował stanowisko opiekuna, a potem ze względu na brak wykształcenia – sanitariusza.

W okresie 2002 – 2004 w (...) zatrudniony był syn odwołującego się, J. P. na stanowisku młodszego opiekuna. Pracował w systemie 12- godzinnym. Zajmował się tym samym, co ojciec: przywoził śniadanie, karmił, przebierał, zabierał na śniadanie osoby chodzące, mył, przebierał.

T. P. (1) uzyskał z Domu Pomocy Społecznej w O. wystawione w dniu 20.04.2011r. świadectwo pracy, z którego wynika, że zatrudniony był tam w okresie od 16.08.1984r. do 20.04.2011r., w tym czasie wykonywał pracę na stanowisku:

- opiekuna – w okresie 16.08.1984r. – 30.09.1990r.,
- sanitariusza – w okresie 01.10.1990r. – 15.12.1992r.
- palacza kotłów parowych i wodnych – w okresie 16.12.1992r. – 30.11.1998r.
- sanitariusza – w okresie 01.12.1998r. – 20.04.2011r.

Z wystawionego w dniu 14.07.2014r. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynika, że T. P. (1) w Domu Pomocy Społecznej w O. od dnia 16.08.1984r. do dnia 30.09.1990r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w domu pomocy społecznej dla nieuleczalnie i przewlekle chorych, umysłowo upośledzonych dorosłych, umysłowo niedorozwiniętych dzieci wymienionym w wykazie A dziale XII poz. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), na stanowisku opiekuna w wymienionym w wykazie A dział XII poz. 5 pkt 12 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983r. W sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Zdrowia i Opieki Społecznej zmienionego zarządzeniem z dnia 13.02.1989r.

Stanowisko opiekuna od dnia 01.01.2009r. zostało zakwalifikowane przez Dom Pomocy Społecznej w O. do wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656).

Z drugiego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 14.07.2014r. wynika, że T. P. (1) był zatrudniony od dnia 16.08.1984r. do dnia 20.04.2011r. i w tym okresie od dnia 01.10.1990r. do dnia 15.12.1992r. stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w domu pomocy społecznej dla nieuleczalnie i przewlekle chorych, umysłowo upośledzonych dorosłych, umysłowo niedorozwiniętych dzieci wymienionym w wykazie A dziale XII poz. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), na stanowisku sanitariusza wymienionym w wykazie A dział XII poz. 5 pkt 13 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu (...) zmienionego zarządzeniem z dnia 13.02.1989r.

Z trzeciego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 14.07.2014r. wynika, że T. P. (1) od dnia 01.12.2008r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w domu pomocy społecznej dla nieuleczalnie i przewlekle chorych, umysłowo upośledzonych dorosłych, umysłowo niedorozwiniętych dzieci wymienionym w wykazie A dziale XII poz. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), na stanowisku sanitariusza wymienionym w wykazie A dział XII poz. 5 pkt 13 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12.07.1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Zdrowia i Opieki Społecznej zmienionego zarządzeniem z dnia 13.02.1989r. W okresie od dnia 01.12.1998r. do dnia 31.12.2008r. zwolnienia lekarskie występowały w niżej wymienionych okresach: 02.03.1999r. - 06.03.1999r. - 5 dni 31.07.1999r. - 07.08.1999r. - 8 dni 11.09.2003r. - 17.09.2003r. - 7 dni 18.09.2003r. - 28.09.2003r. - 11 dni 26.04.2004r. - 05.05.2004r. - 10 dni 12.10.2005r. - 16.10.2005r. - 5 dni.

Z Zaświadczenia z dnia 14.07.2014r. wynika, że T. P. (1) pracował na stanowisku sanitariusza od dnia 01.01.2009r. do dnia 20.04.2011r. Zwolnienia lekarskie występowały w niżej wymienionych okresach: 21.03.2009r. - 28.03.2009r. - 8 dni 29.03.2009r. - 06.04.2009r. - 9 dni 12.04.2010r. - 20.04.2010r. - 9 dni 21.04.2010r. - 04.05.2010r. - 14 dni 04.10.2010r. - 11.10.2010r. - 8 dni 12.10.2010r. - 16.10.2010r. - 5 dni 10.12.2010r. - 15.12.2010r. - 6 dni.

T. P. (1) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych na stanowiskach opiekuna i sanitariusza.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: ww. dokumentów znajdujących się w aktach emerytalnych odwołującego się nr (...) – m.in. świadectwu wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia i Zaświadczeniu z dnia 14.07.2014r. (k. 61 – 65), oraz aktach osobowych ze spornego okresu zatrudnienia – umowa o pracę z dnia 16.08.1984r., zakresy czynności z 30.08.1984r. - opiekuna, 21.04.1995r. – dot. palacza, 01.12.1998r. - sanitariusza, pismo o potrzebie kształcenia z dnia 15.05.1986r., zaświadczenie o ukończeniu kursu palacza kotłów c.o., angaż z dnia 23.06.1993r., 31.08.1998r., zaświadczeń lekarskich, świadectwo pracy z dnia 20.04.2011r.,) świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 14.07.2014r. Ponadto podstawę ustaleń stanowiły zeznania przesłuchanych w sprawie świadków: T. M. (1) – k. 33 a.s. odwr., J. P. – k. 34 a.s., B. Ł. – k. 40 odwr. a.s., T. P. (2) – k. 41 a.s., S. K. – k. 49 odwr. a.s., J. M. – k. 50 a.s. i samego odwołującego się -k. 50 a.s.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

, zatem podstawą ubiegania się o prawo do emerytury jest ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748). Zgodnie z art. 24 ust 1b pkt 20 tej ustawy wiek emerytalny mężczyzn urodzonych po dniu 30.09.1953r. wynosi co najmniej 67 lat.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2015.965 j.t.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2015.965 j.t.) w art. 3 ust. 1 określa prace w szczególnych warunkach jako prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Ust. 3 stanowi, że prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Zgodnie zaś z art. 49 prawo do emerytury pomostowej przysługuje osobie, która po dniu 31.12.2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3, spełnia warunki określone w art.4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12, a nadto w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w art.4 pkt 1-5 i 7 i art.5-12 okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3.

T. P. (1) urodził się w dniu (...)ukończył wiek emerytalny wynoszący 60 lat, udokumentował wymagane 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (tj. 37 lat, 4 miesiące i 15 dni okresów składkowych i 10 miesięcy i 12 dni okresów nieskładkowych) i rozwiązał stosunek pracy. Na podstawie przedłożonych dokumentów Oddział ZUS do pracy w szczególnych warunkach zaliczył odwołującemu 17 lat, 9 miesięcy i 25 dni w Domu Pomocy Społecznej O. od 16.08.1984r. do 15.12.1992r. – na stanowisku opiekuna i sanitariusza i od 01.12.1998r. do 31.12.2008r. – na stanowisku sanitariusza, tj. łącznie 17 lat, 9 miesięcy i 25 dni.

Załącznik nr 2 punkt 22 do ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych wskazuje prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej.

ZUS odmówił przyznania emerytury pomostowej na podstawie:

- art. 4 - ponieważ uznał, że T. P. (1) po dniu 31.12.2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych;

- art. 49, ponieważ uznał, że T. P. (1) na dzień 01.01.2009r. nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Organ rentowy podnosił, iż w okresie od 01.01.2009r. do 20.04.2011r. odwołujący nadal był zatrudniony w Domu Pomocy Społecznej w O. na stanowisku sanitariusza, jednakże stanowisko to nie zostało zakwalifikowane przez płatnika składek do wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (zaświadczenie z dnia 14.07.2014r., karta 65 akt). Powyższe nie stoi na przeszkodzie, aby w niniejszym postępowaniu odwołujący się nie mógł wykazać, iż spełnia ten warunek do nabycia prawa do emerytury. Sąd Okręgowy podziela pogląd WSA w Krakowie wyrażony w wyroku z dnia 12 czerwca 2013 r. (III SA/Kr 1450/12 Lex nr 1435565):

1. Organ rentowy, a w razie sporu i wniesienia odwołania - sąd powszechny, rozstrzyga o tym, czy przez wymagany okres co najmniej 15 lat pracownik wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. W tym postępowaniu rozstrzyga się także o tym, czy była to praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy, w rozumieniu art. 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych.

2. Prowadzenie ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz wydawanie decyzji administracyjnych przez organy Państwowej Inspekcji Pracy w sprawach związanych z prowadzeniem tej ewidencji ma służyć jedynie udokumentowaniu tego, że pracownik wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Umieszczenie lub nieumieszczenie w ewidencji nie przesądza zaś o tym, że pracownik spełnia lub nie spełnia ten warunek do nabycia prawa do emerytury.

Zdaniem ZUS odwołujący T. P. (1) po 31.12.2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym samym nie spełnione zostały wszystkie warunki określone w art.4 ww. ustawy pomostowej.

W tym miejscu wskazać należy, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dopuszczalności dowodów przewidziane w art. 246 k.p.c. i 247 k.p.c. w zw. z art. 304 in fine k.p.c. Oznacza to, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających charakter pracy, czasokres zatrudnienia.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego możliwe jest wykazywanie okoliczności, od których zależy nabycie uprawnień, w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń wszelkimi dowodami (wyrok SN z dnia 06.09.1995r., II URN 23/95, OSNP 1996/5/77, wyrok SN z dnia 02.02.1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). Sąd Apelacyjny w Łodzi uznał, że wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych można dowodzić nie tylko na podstawie świadectwa pracy wystawionego przez płatnika składek. (wyrok z dnia 20.02.2013r., III AUa 1044/12, LEX nr 1289529).

W sprawie niniejszej w świetle cytowanych wyżej przepisów przedmiot sporu sprowadzał się do ustalenia, **czy odwołujący się wykonywał pracę o szczególnym charakterze wymienioną w pkt 22 załącznika nr 2 do ustawy** tj.: „prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej”.

Ustawa o emeryturach pomostowych nie definiuje zwrotu "personel sprawujący opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych", podobnie jak inne akty prawne, np. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.08.2012r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz.U.2012.964).

Według §5 ust. 2 Rozporządzenia z dnia 23.08.2012r. dom opieki społecznej świadczy, m.in. usługi opiekuńcze, polegające na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji i niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych (pkt a- c).

Zgodnie z wykładnią językową - pojęcie "personel" należy rozumieć jako ogół pracowników danej instytucji, biura itp. (Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 23.11.2010r., III SA/Lu 334/10, LEX nr 757108).

Z zakresu czynności sanitariusza, przedstawionego T. P. (1) w dniu 01.12.1998r. niewątpliwie wynika, że zajmował się on, m.in. bezpośrednią obsługą pensjonariuszy, tj. zmianą bielizny, pomocą przy zaspokajaniu potrzeb fizjologicznych, czuwaniem nad ich bezpieczeństwem.

Sąd dał także wiarę zeznaniom zawnioskowanych przez odwołującego się świadków, jak i jego zeznaniom, albowiem są one ze sobą zgodne, wzajemnie się uzupełniają i znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zebrany w niniejszej sprawie. W toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność osłabiająca ich wiarygodność i moc dowodową.

Świadkowie pracowali w tym samym zakładzie – w (...) w O., a ich okres zatrudnienia w znacznej części pokrywał się z okresem pracy odwołującego, widzieli więc, jakie obowiązki wykonywał. Opiekunem był J. M., który zeznał, że pomagał w podstawowych czynnościach życiowych pensjonariuszy, jak ubieranie, karmienie, utrzymywanie higieny osobistej. Podobnie zeznał S. K., dyrektor w latach 1983-2003, który zatrudnił odwołującego się, stwierdzając, że pomimo zmiany angażu z opiekuna na sanitariusza odwołujący się wykonywał te same czynności. T. M. (2), zatrudniona jako pielęgniarka potwierdziła, że odwołujący się był opiekunem, a potem ze względu na brak odpowiedniego wykształcenia – sanitariuszem, a jego praca polegała na karmieniu, myciu, ubieraniu podopiecznych. Syn odwołującego się – J. P. zeznał, że przez dwa lata był opiekunem, a ojciec w tym okresie był sanitariuszem – a stanowiska te różniły się tylko nazwą i systemem pracy (12- lub 8 – godzinny).

Odmienne zeznała T. P. (2) – kadrowa oraz B. Ł. – dyrektor (...) według których sanitariusz głównie sprzątał, być może zajmował się bezpośrednio pacjentami, jednak głównym obowiązkiem było utrzymywanie czystości sal, i dlatego nie ujęto tego stanowiska w sporządzonym wykazie stanowisk zaliczanych do pracy w szczególnych warunkach. Należy jednak wskazać, że świadek B. Ł. nie zaprzeczył kategorycznie pracy odwołującego się bezpośrednio przy pensjonariuszach, a jedynie stwierdził, że odwołujący się być może pracował przy np. karmieniu, ale on tego nie wiedział, podał też, że wykonywanie bezpośrednich prac przy pacjentach przez sanitariuszy było „dopuszczalne” (k. 41 odwr. a.s.).

Powyższe potwierdził odwołujący się T. P. (1), który zeznał, że został przyjęty do pracy jako opiekun, a mimo zmiany angażu na sanitariusza wykonywał te same czynności – tj. bezpośrednio zajmował się pensjonariuszami, karmił ich, przebierał, mył, zmieniał odzież, itp.

Zarówno zeznania świadków J. M., S. K., T. M. (2), J. P. i częściowo B. Ł. i T. P. (2) – współpracowników, jak i dokumenty zgromadzone w aktach osobowych odwołującego się, wskazują, że w całym okresie zatrudnienia na stanowiskach opiekuna i sanitariusza - tj. 24 lat, 7 miesięcy i 26 dni w Domu Pomocy Społecznej w O. odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę o szczególnym charakterze pracując w bezpośrednim kontakcie z pacjentami. Należy wskazać, że jakkolwiek sanitariusz nie był osobą, który miał formalny obowiązek opieki nad pacjentami, to z materiału dowodowego wynika, że uczestniczył on w tym procesie, pełniąc czynności pomocnicze (przy pielęgniarce i opiekunie) w bezpośrednim kontakcie z pacjentami. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że zeznania świadków i akta pracownicze stanowią miarodajny środek dowodowy na okoliczność charakteru, stałości i pełnowymiarowości pracy odwołującego się o szczególnym charakterze.

Powyższe dowody zebrane w aktach sprawy, w szczególności zakres obowiązków, zeznania świadków i odwołującego się wskazują, że odwołujący się jako sanitariusz wykonywał obowiązki polegające na pomocy pielęgniarkom i opiekunom przy bezpośrednim wykonywaniu zabiegów medycznych i pielęgnacyjnych, chorych

psychicznie pensjonariuszy (...), oraz m.in. obsługą chorych; utrzymywaniem w czystości łóżek, stolików przyłóżkowych i pomieszczeń szpitalnych na wyznaczonym odcinku pracy, pomaganiem pielęgniarce przy obsłudze pacjentów, utrzymywaniem w czystości i porządku sal, ich przewietrzaniem, zmianą bielizny pościelowej i osobistej pensjonariuszy, udzielaniem pomocy chorym przy zaspokajaniu potrzeb fizjologicznych; budzeniem ich; roznoszeniem posiłków; pomocą przy karmieniu chorych i we wszystkich czynnościach, przy których jest niezbędna asysta drugiej osoby oraz wykonywaniem innych czynności usługowych i pomocniczych wiążących się z wykonywaniem poleceń opiekuna i pielęgniarki. Bez wykonania czynności pomocniczych nie byłoby zatem możliwe opiekowanie się pacjentami, udzielanie im pomocy medycznej, tym bardziej, że odwołujący pracował wśród „trudnych” pensjonariuszy, a w pewnym okresie zatrudniona była tylko jedna pielęgniarka, a więc sanitariusz uczestniczył w procesie opieki, co pozwala na stwierdzenie, że wchodzi w skład personelu (...), wykonując prace w bezpośrednim kontakcie z pacjentami. Czynności wykonywane przez sanitariusza pozwalają na zaliczenie ich do prac personelu domów opieki społecznej, o których mowa w pkt 22 załącznika nr 2 do ustawy.

T. P. (1) pracował w bloku A – gdzie przebywali pensjonariusze „trudni” – czyli przewlekle chorzy i leżący. Judykatura wskazuje, że z katalogu prac w szczególnych warunkach w ustawie o emeryturach pomostowych wynika, że jest on zamknięty. W przypadku prac w szczególnych warunkach możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę uzasadniona jest bardziej względami interesu indywidualnego pracownika, który wykonuje pracę w warunkach szczególnie negatywnie wpływających na stan jego zdrowia, o tyle w przypadku prac o szczególnym charakterze definicja kładzie nacisk na szczególną odpowiedzialność pracownika, związaną z wykonywanymi czynnościami. W tym przypadku dominującą rolę odgrywa raczej czynnik interesu publicznego - ochrony innych osób przed niebezpieczeństwem związanym z faktem, że pracownik, który wykonuje te szczególnie odpowiedzialne czynności może nie mieć już należytej sprawności psychofizycznej, ze względu na jej naturalne obniżenie podyktowane wiekiem. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14.05.2014 r., III AUa 1850/13, LEX nr 1463774).

Z orzecznictwa wynika, że za chybione należy uznać stanowisko, że tylko lekarze i pielęgniarki mieszczą się w kategorii pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze w świetle przepisów ustawy z 2008r. o emeryturach pomostowych. Do takiego personelu należy również zaliczyć salowe (Wyrok Sądu najwyższego z dnia 14.06.2011r., (...), Lex nr 1084703 i wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z dnia 01.12.2011r., (...) SA/Lu 614/11, LEX nr 1154251).

Z powyższego wynika, że T. P. (1) spełnia warunki przyznania prawa do emerytury pomostowej, bowiem wykazał, że na stanowisku sanitariusza wykonywał prace o szczególnym charakterze w świetle przepisów Załącznika nr 2 pkt 22 ustawy z 2008r. o emeryturach pomostowych.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 02.12.2014r. w ten sposób, że przyznał T. P. (1) prawo do emerytury pomostowej od dnia 08.10.2014r., stosownie do treści art. 15 ustawy o emeryturach pomostowych, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującemu prawo do emerytury, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego co do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (wyrok SN z dnia 28.04.2010r., II UK 330/09, LEX 604220).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do obciążenia organu emerytalnego odpowiedzialnością za nieustalenie wszystkich okoliczności niezbędnych do wydania decyzji o przyznaniu odwołującemu prawa do emerytury. ZUS nie dysponował bowiem niezbędnymi i wystarczającymi dowodami pozwalającymi na uznanie pracy odwołującego jako pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż nie przedłożył on stosownego oświadczenia pracodawcy. Dopiero na etapie postępowania sądowego odwołujący udowodnił, że faktycznie pracował na stanowisku wskazanym

w Załączniku do ustawy. Z tych względów Sąd w punkcie 2 wyroku stwierdził brak odpowiedzialności organu emerytalnego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.